

5.1. Tutkimus tiivistetysti

Tämä tutkimus *Piireistä verkkoihin - urheilun tekijät äänessä. Urheilujärjestötoiminnan muutosprosessien vaikutukset käytäntöihin* oli osa opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnan vastualueen hallintotavat ja käytännöt sektoritutkimushanketta, jonka toteutti Turun yliopisto. Tutkimuksessa selvitettiin Turun alueen urheiluseuratoimijoiden ja urheilun suurimpien lajiliittojen (20 suurinta) toiminnanjohtajien näkemyksiä siitä, miten liikuntahallinnon ja -järjestelmän tulisi toimia, jotta nämä kaksi keskeistä liikuntakulttuurin toimijaorganisaatiota toimisivat parhaalla mahdollisella tavalla.

Hyvä hallinto ymmärrettiin tässä tutkimuksessa laajasti niin, että kyse on koko urheilujärjestelmän toimivuudesta. Urheiluseuratasolle tehdyssä kyselyssä kartoitettiin mm. sitä, miten julkinen sektori (kunnat ja valtiot) ja erilaiset liikunta- ja urheiluorganisaatiot, kuten liikunnan aluejärjestöt, urheiluakatemit, urheilun lajiliitot, palvelujärjestöt (Valo ry, Olympiakomitea) tai valmennuskeskukset tukevat urheiluseurojen toimintaa. Tutkimuksessa selvitettiin myös vastaajien oman seuran toimintaa ja hallinnon toimivuutta eri seuratoimijoiden (johto, valmentajat, lyhyt- ja pitkäaikaiset vapaaehtoiset) näkökulmista sekä sitä, miten urheilijan ja liikkujan polut toteutuvat seurassa.

Urheilun lajiliittojen toiminnanjohtajahaastattelujen teemoina olivat liiton oman organisaation hallinto ja sen kehittäminen, talouden kivijalat liitossa, urheiluorganisaatiokentän toiminta kansalliselta tasolta kansainväliselle tasolle, urheilijan ja liikkujan polut lajissa, viestintä ja digitalisaation vaikutukset sekä liikuntalain tavoitteiden toteuttaminen liitossa, mitkä tiedusteltiin myös urheiluseurakyselyssä.

Urheiluseura on osa paikallista yhteisöä, mutta myös osa valtakunnallista urheilujärjestelmää ja organisaatioita, joiden tulisi tukea perustason urheiluseuratoimintaa. Lajiliitto mahdollisine piiriorganisaatioineen on urheiluseuralle keskeinen kumppani, samoin kuin kunta. Sen sijaan jopa liikunnan aluejärjestö, valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio Valo ry, kansallinen Olympiakomitea, muut liikuntajärjestöt tai valmennuskeskukset ja urheiluopistot ovat yllättävän kaukana seuratoimijoista. Urheilujärjestelmän osista oikeastaan vain paikallisen urheiluakatemian kanssa seuroilla on merkityksellistä yhteistoimintaa.

Seuran nettisivut syrjäyttänevät lehdet ja tiedotteet kohta kokonaan, mutta lähitulevaisuudessakaan tuskin tulee tilannetta, jossa vain yhtä viestintävälinettä tai –sovellusta käytetään yleisviestintään ja toista ihmisten ja ryhmien väliseen vuorovaikutukseen. Papereista kuitenkin luovuttaneen jo lähitulevaisuudessa, sillä seuratoimijat ovat olleet pääosin tyytyväisiä digitalisaation vaikutuksiin seuratoiminnassa. Lajiliittojen paperilehdet on muutettu myös sähköisiksi tai niistä on luovuttu kokonaan.

Seuratoimijat ovat nykyään aika hyvin koulutettuja ja he osaavat hakea tietoa eri lähteistä. Se lienee yhtenä syynä siihen, että tukioorganisaatioiden tulisi kehittää toimintaansa vastaamaan paremmin tilannetta, jossa

ne joutuvat kilpailemaan muita tiedon ja tuen tarjoajia vastaan. Tutkimus paljasti vertaisasiantuntijuuden nousseen yhä merkittävämmäksi tekijäksi, sillä tietoa haetaan ja saadaan sekä muiden seurojen ja yhdistysten kautta että esimerkiksi yksityishenkilöiden blogien kautta enemmän kuin urheilujärjestelmän monilta toimijoilta, joiden yhtenä tehtävänä olisi tuottaa ja levittää seuratoimijoita hyödyttävää tietoa. Monet lajiliittojen toiminnanjohtajatkin kehuivat vertaistukea, jota he ovat saaneet kollegoiltaan.

Lajiliitto-organisaatioissa tapahtuu jatkuvaa toimintatapojen ja organisaatioiden kehittämistä. Lähes kaikissa tutkituissa lajiliitoissa oman organisaation luottamushenkilö- ja päätöksentekojärjestelmiä on uudistettu vastaamaan nykytilannetta. Pääsuuntana on päästä avoimempaan, kevyempään ja toimintaa paremmin tukevaan organisaatiomalliin. Toiminnanjohtajien mielestä aktiivisten seurojen ääni pitäisi saada paremmin kuulumaan liiton johdossa ja ulkopuolista asiantuntemusta täytyisi saada päätöksentekojärjestelmiin, jotta liitto-organisaatiot voisivat vastata ajan muuttuviin ja monipuolisiin haasteisiin. Liitoissa oli jo edetty näitä tavoitteita kohden, joten oletettavaa on, että muutokset tapahtuvat ennemmin tai myöhemmin.

Lähitulevaisuudessa ainakin jotkut lajiliitot muuttuvat monipuolista mediasisältöä tuottaviksi mediataloiksi, jotka puhuttelevat suoraan lajin seuraajia omien kanaviensa kautta. Jos ajatellaan kaikkia liikunta- ja urheiluelämän toimijoita kokonaisuudessaan, niin viestintä tai tiedonvälitys on asia, johon päätöksentekijöiden tulisi tämänkin tutkimuksen perusteella kiinnittää suurta huomiota. Kyse ei ole ainoastaan digitalisaatiosta, vaan ennen kaikkea sellaisesta sisällöntuotannosta ja esimerkiksi tutkimus- ja kehitystiedon välittämisestä, joka edesauttaisi liikuntakulttuurin eri toimijoiden työn kehittämistä.

Organisaatioiden, viestinnän ja hallinnon kehittämishaasteet ovat oleellisia kehittämiskohteita, mutta suurin osa muutoksista ei kuitenkaan vaadi suuria ulkopuolisia resursseja tai isoja rakenteellisia muutoksia. Sen sijaan suuri vääntö käytäneen urheilun ja liikunnan edistämisestä alueilla. Lajiliitoissa piiri- ja aluetaso on menettänyt rajusti merkitystään, mutta liikunnan alueelliset organisaatiot sekä valmennus- ja liikuntakeskukset ovat isoja toimijoita, jotka eivät tämän tutkimuksen mukaan toimi niin kuin suurissa lajiliitoissa toivottaisiin.

Suurimmat lajiliitot olivat suhteellisen tyytyväisiä saamaansa valtion tukeen eikä mikään liitto esittänyt suuria toiveita tuen nostamisesta. Sen sijaan avustuskriteerejä haluttiin yksinkertaistaa, hakuprosesseja keventää, avustusjaksoja pidentää ja palautejärjestelmiä kehittää vuorovaikutuksellisemmiksi ja läpinäkyvämmiksi.

Piireistä verkkoihin –julkaisun yksi keskeisimmistä havainnoista on seura- ja lajiliitto-organisaatioiden toimintatapojen, informaation välittämisen ja vuorovaikutuksen muuttuminen mm. digitalisaation myötä sellaiseksi, että jotkut perinteiset päätöksenteon ja tiedonvälityksen organisointitavat, kuten piiriorganisaatiot tai paperilehdet, korvataan uusilla verkostomaisuutta ja avointa vuorovaikutusta suosivilla

organisoitumis- ja viestintätavoilla. Tärkeintä tuntuu nyt olevan toimijoiden osallisuuden lisääminen ei ainoastaan päätöksenteossa, vaan kaikessa tekemisessä. Se vaatii uudenlaisten hallintotapojen, mutta mahdollisesti myös urheiluseurojen ja urheilun lajiliittojen toimintaa edesauttavien muiden organisaatio- ja hallintorakenteiden uudistamista.